

לקראת שבוע הספר מפרסמת הספרייה הלאומית את נתוני הוצאות הספרים בישראל בשנה שחלפה (2015). בין הנתונים הבולטים:

- סה"כ יצאו לאור 8,537 פרסומים חדשים בשנת 2015, מהם 7,843 ספרים ועוד 225 ספרים אלקטרוניים.
- התפרסמו 959 ספרי ילדים ונוער, כשהנושאים הפופולאריים הם פנטזיה ומדע בדיוני.
- המו"לים הגדולים והקטנים מתחזקים על חשבון המו"לים הבינוניים.
- עלייה קלה בספרי הביכורים בעברית: 388 לעומת 372 אשתקד.
- הישראלים אוהבים שירה: 345 ספרי שירה מקוריים בעברית יצאו בשנת 2015.
- בספרות המקור והפרוזה: מעל 120 ספרים עוסקים בקשרי גברים ונשים, כ-75 עוסקים ביחסים בתוך המשפחה, כ-30 ספרים חדשים נכתבו על השואה ו-13 ספרים על חיילים בזמן ואחרי שירותם הצבאי.
- 20 הוצאות לאור אחריות על 52% מסך כל ההוצאה לאור המסחרית. בסך הכול יותר מ-350 הוצאות מסחריות ו-400 עמותות הוציאו ספרים השנה.
- עלייה בהוצאת ספרים בשפה הצרפתית: מספר הספרים החדשים בצרפתית בשנת 2015 יותר מכפול ממספר הספרים שיצאו בצרפתית בשנת 2014.

[Sign Up](#) to see what your friends like.

לרגל שבוע הספר, מפרסמת הספרייה הלאומית את הנתונים השנתיים העוסקים בהוצאות הספרים בישראל, בספרים מתורגמים, בסוגי ההוצאות לאור ובתחומי עיסוקם של הספרים וכן בנושאים חשובים אחרים שיכולים ללמד על מגמות ספרתיות, חברתיות ותרבותיות בישראל. הנתונים מתייחסים לספרים שהגיעו אל הספרייה הלאומית במהלך שנת 2015.

כידוע, [על פי החוק](#) כל פרסום שמודפס או מופק בישראל, מחויב להימסר לספרייה הלאומית. מדובר בספרים, עיתונים, כתבי עת, דיסקים ובשנים האחרונות גם ספרים דיגיטליים ומוקלטים.

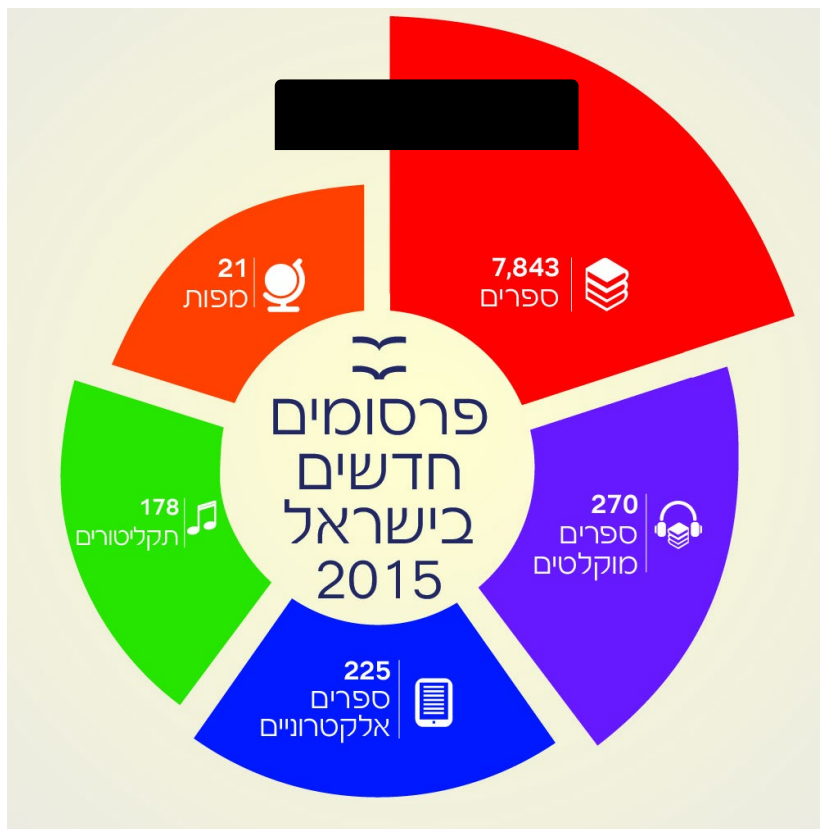
בשנת 2015 נתקבלו בספרייה הלאומית 8,537 פרסומים חדשים

7,843 ספרים; 178 תקליטורים; 21 מפות; 225 ספרים אלקטרוניים ו-270 ספרים מוקלטים. כתבי עת, עיתונים, חומרים ארכיוניים וכד' אינם נכללים בדוח זה.

שלח הודעה

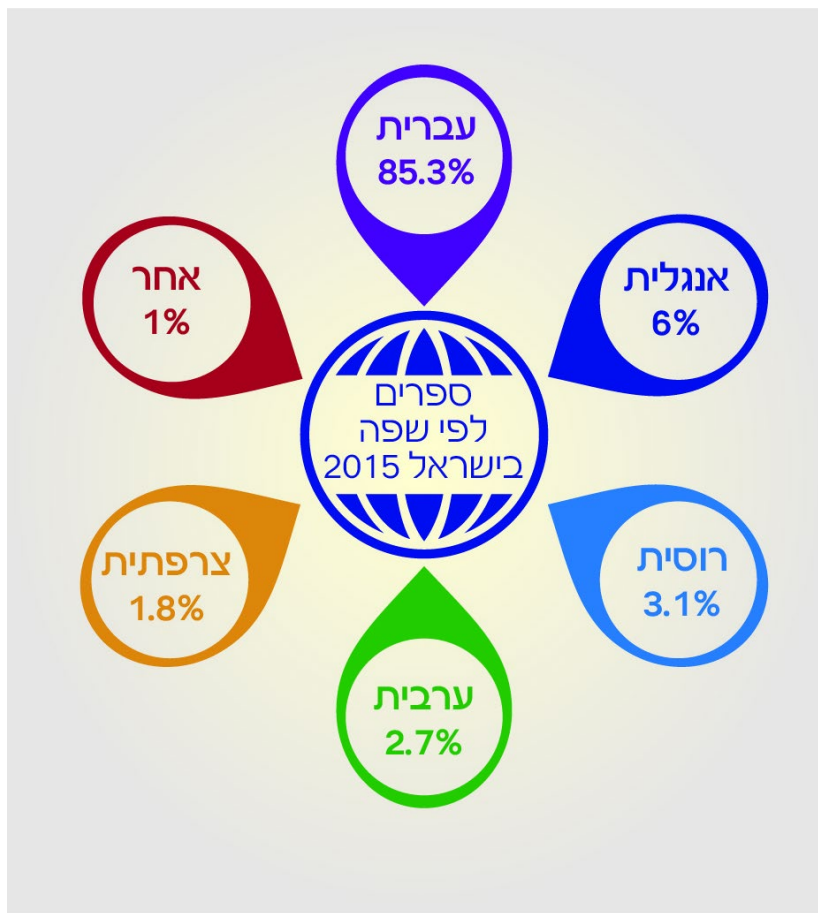

לעזרה לחץ כאן

עברית ושפות אחרות

מרבית הספרים שיוצאים לאור בישראל הם בשפה העברית (85.3%), ואחריהם נמצאים הספרים בשפה האנגלית (6%). נרשמה עלייה קלה בספרים בשפה הרוסית (מ-2% אשתקד ל-3.1% מסך הספרים שיצאו בשנת 2015) ועלייה משמעותית בספרים בשפה הצרפתית (1.8% מההוצאה לאור, יותר מכפול משנה שעברה). השפה הערבית שמרה על מקומה היחסי (2.7%) ו-17 שפות אחרות מהוות פחות מ-1%.

פרוזה ושירה

בדומה לשנת 2014, השנה יצאו לאור 1,404 ספרים בקטגוריות פרוזה ושירה, שהם 18% מכלל הפרסום הישראלי (אחוז זהה ב-2014 ו-16% ב-2013). רובם המכריע (1,150 ספרים) בעברית, ומיעוטם ברוסית, אנגלית וערבית.

1,006 ספרים בקטגוריית הפרוזה והשירה נכתבו בישראל. שאר הספרים, 398 במספר, תורגמו משלל שפות. הקורא הישראלי חשוף יותר לספרים שתורגמו מאנגלית (יותר מ-70%), אך גם שפות אירופיות, ובמיוחד צרפתית (כ-8%) הן מקור חשוב לקורא הישראלי. רק ספרים מעטים תורגמו משפות אסייתיות, סלאביות ואחרות.

84% מהספרים שנכתבו בישראל (849 ספרים) נכתבו בשפה העברית. יתר הספרים נכתבו בערבית, רוסית, אנגלית וב-7 שפות נוספות.

מה נכתב בעברית בשנת 2015?

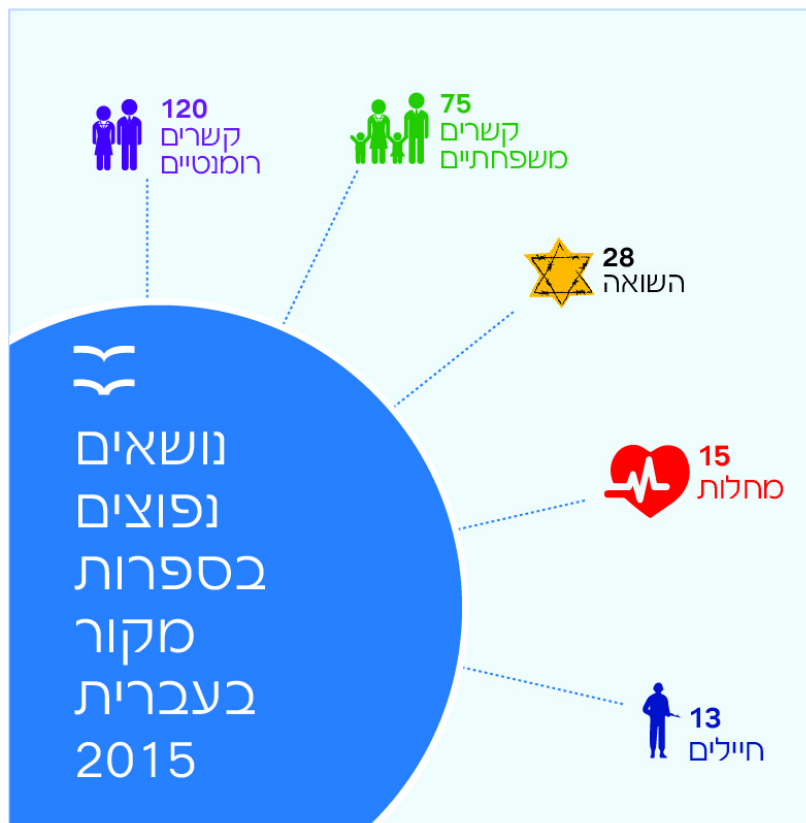
הספרות הישראלית בעברית מתחלקת למספר סוגות: הגדולה שבהן היא הפרוזה, הכוללת 464 ספרים, ואחריה השירה – 345 במספר. גם 69 קבצי סיפורים קצרים ו-8 מחזות הגיעו לספרייה (חלק מהספרים נכללים ביותר מקטגוריה אחת).

מתוך יותר מ-100 ספרי מקור שבמרכזם התרחשות במקום מסוים, 84% ממוקמים בישראל, ורק 3% אינם קשורים ליהודים, ישראלים או שואה. לעומת זאת, משתפי העלילות משוייכים למגוון רחב ביותר של מקורות עדתיים, וישנה התייחסות לחייהם בישראל ובתפוצות: ביניהם יוצאי טורן, רוסיה, מצרים ועיראק, ו-5 ספרים מוקדשים ליוצאי אתיופיה הגרים בישראל.

הנושאים הנפוצים בספרות מקור

- קשרים בין המינים (120). לעומתם יצאו רק ספרים בודדים שעוסקים בקשרים חד-מגדריים.
- קשרים ויחסים בתוך המשפחה (75), לרוב קשרי הורים וילדים אך לעיתים גם בשילוב קשרי אחווה וחברות.
- ספרים רבים יחסית (28) עסקו באירועים ובהתרחשויות הקשורים לשואה.
- כמו שראינו בספרות לילדים, גם בספרות למבוגרים ישנה התייחסות לאירועים משמעותיים במעגל החיים: הריון (1) קשיי פריון (2), מחלות (15), אבל (10) ועוד. מטבע הדברים, מרבית הספרים נוטים להציג מקרי קצה ומקרים קשים יותר, כגון עגינות (2), התמודדות עם התעללות פיזית ומינית (5), קשיי הסתגלות פסיכולוגיים (14).
- 13 ספרים שיצאו השנה עסקו בחיילים ובעה"ל – בהסתגלות לחיים האזרחיים שאחרי השחרור מהצבא, במערכות יחסים בין חיילים וחיילות, בשהות בכלא צבאי ועוד.

ספרי ביכורים

"ספר ביכורים" הוא מונח שנשמע לאחרונה רבות בתקשורת, אך לא תמיד ברור למה הכוונה – האם אלו רק ספרי פרזזה? האם מי שכתב לראשונה בחייו ספר מדעי-אקדמי גם כן נכלל בקטגוריה זו?

הספרייה הלאומית בחרה השנה להתמקד בספרי הביכורים בתחומי הספרות היפה למבוגרים, לרבות סיפורים קצרים ושירה, אך בקטגוריה זו לא נכללו ספרי ילדים, הדרכה, ייעוץ, עיון ופנאי.

ההגדרה לסופר שהוא "מחבר ספר ביכורים" מתייחסת לאדם שלא ידוע כי פרסם ספר בתחומי הספרות, הפרזזה והשירה לפחות 24 שנים. במידה והמחבר פרסם ספר בתחום מדעי או אקדמי – עדיין ספרו הספרותי הראשון ייחשב כספר ביכורים.

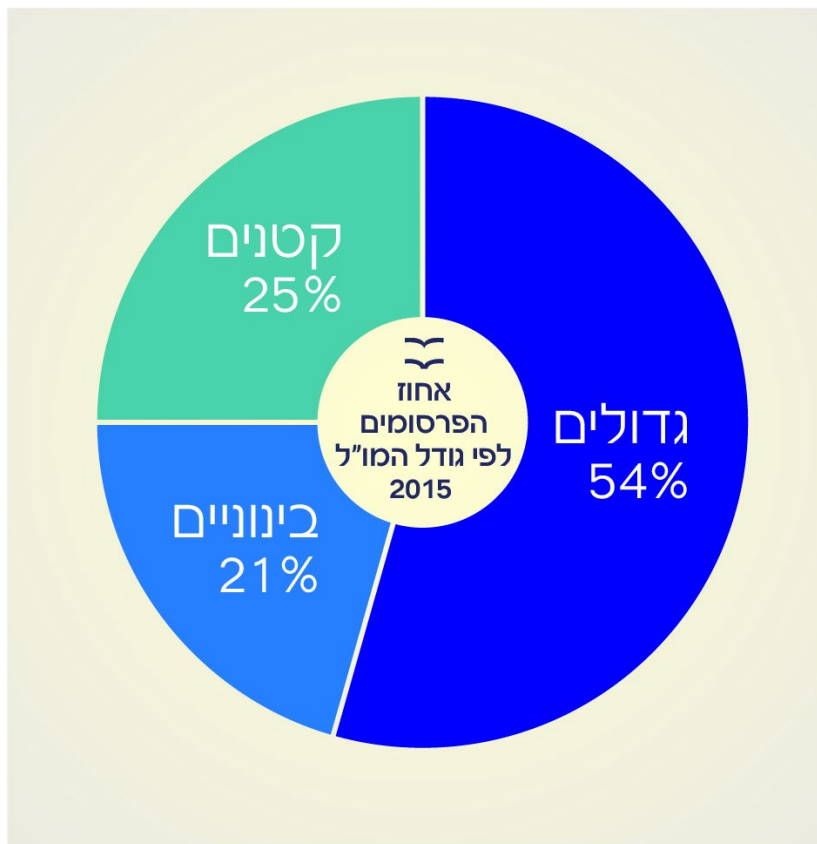
על פי הגדרות אלו של הספרייה התקבלו במהלך שנת 2015 451 ספרי ביכורים, מהם 388 ספרים בעברית (לעומת 372 ספרי ביכורים בעברית שיצאו בשנת 2014). מתוך ס"כ ספרי הביכורים בשפה העברית – 51% הם סיפורת, 40% מספרי הביכורים הם ספרי שירה, ו-9% הינם ספרי סיפורים קצרים.

מו"לות בכמויות ובאחוזים

ניתוח המו"לות הישראלית מורכב מאוד. מחד, אנו מכירים את המו"לים הגדולים והבינוניים, אשר שמותיהם מוכרים לכל ציבור הקוראים בישראל. מאידך, ישנם "שחקנים" רבים נוספים בענף הוצאה לאור. בין המו"לים הידועים פחות קיימות הוצאות "בוטיק" המתמחות בשפות זרות, מוסדות ציבור ושלטון, אוניברסיטאות ומשרדים ממשלתיים המוציאים פרסומים מקצועיים, וכן קיים ענף גדול מאוד בהיקפו של אנשים פרטיים המוציאים ספרים בעצמם או בסיוע אנשי מקצוע, ללא תמיכת הוצאת ספרים מוכרת.

השנה, לנוכח הפולמוס הציבורי סביב החוק להגנת הספרות והסופרים, העמקנו בניתוח מספר הכותרים החדשים ביחס לגודל המו"ל. המגמה השלטת היא גידול משמעותי בכמות הספרים שהוציאו הוצאות הגדולות (הוצאות שהוציאו לפחות 50 ספרים בשנה האחרונה) והקטנות (הוצאות שהוציאו עד עשרה ספרים), ושחיקה משמעותית בכמות הספרים שהוציאו הבינוניות (הוצאות שהוציאו בין 11 ל-49 ספרים).

המו"לים הגדולים הוציאו לא פחות מ-54% מסך הספרים החדשים (זאת לעומת 50% בשנת 2014), וגם המו"לים הקטנים רשמו עלייה מ-21% מסך הספרים לרבע (25%) מהספרים החדשים. המו"לים הבינוניים לעומתם רשמו צניחה של 7%: מ-28% מסך הספרים לשנת 2014 ל-21% בלבד בשנת 2015.

ספרי הילדים והנוער

קשה להקיף את כל 959 הספרים בתחום שיצאו השנה, ובכל זאת – הנה כמה נתונים מעניינים על ספרי הילדים והנוער:

- השנה הגיעו לספרייה לפחות 117 ספרי ילדים בחרוזים, בנוסף ל-23 ספרי שירה לילדים.
- 27% מספרות הילדים מתורגמת, בעיקר מאנגלית אך גם מאיטלקית, שוודית, גרמנית וצרפתית. לא הכל באמת מתורגם: לא מעט ספרים כאלו הם למעשה ספרי תמונות לפעוטות, בהם "תרגמו" התמונות. לעתים יש טעויות משעשעות: ספרונים שמציגים תמונות של שעונים שבהם השעות 3 ו-9 הוחלפו במקומם.
- הספר המתורגם ביותר השנה: הנסיך הקטן (5 מהדורות שונות), והסופרת המתורגמת ביותר: אסטריד לינדגרן.
- מספרי גלילה רון פדר עמית הגיעו 12 חדשים, ואחריה מ. ספרא (7). סופר זה מייצג ז'אנר של סופרים וסופרות בעולם החרדי אשר אינם חותמים בשמם, או לא בשמם המלא, כגון א. בת מלך, "אמא של לאה'לה", א. נייבובים ועוד.
- לא נס לחם גם של סופרים ותיקים יותר, כגון לאה גולדברג ולוין קיפניס, הזוכים לעדנה מתמדת גם בזכות יוזמת "ספריית פיג'מה". במקרים רבים סופרי ילדים נוטים להיות "סופרים חד פעמיים", כאשר בממוצע סופרי ילדים כותבים רק שני ספרים במהלך שנים רבות.
- בספרי ילדים ישנו גיוון רב בנושאים, הרבה מעבר לספרי המבוגרים. ניתן לקרוא על חיות שגרתיות ככלב, דב וחתול, אך גם על קרנף, יען, אייל הצפון ולוטרה.
- פנטזיה ומדע בדיוני הינם נושאים מועדפים. פיות, דרקונים, מפלצות ורוחות רפאים ומתחרים על שטח מדף עם טייסי חלל וחייזרים.
- גם ההווה מוצא לו מקום: ספרים על מלחמות ישראל, על חברויות בין-עדתיות, על התמודדות עם מחלות, ילדות לנוכח גירושי הורים, וגם שני ספרים על אתיפיה הם דוגמאות בודדות ממגוון נושאי החיים המשתקפים בספרות הילדים.
- בל נשכח את הפעוטות: 72 ספרי קרטון קשיח ו-40 ספרים בצורות מיוחדות יצאו השנה.

דיגיטלי ואודיו

איסוף ספרים ופרסומים אחרים בעולם הדיגיטלי הוא אחד האתגרים המרכזיים שספריות לאומיות מתמודדות איתם בשנים האחרונות. בשנת 2015 נקלטו 225 ספרים אלקטרוניים בספרייה. פורמט דיגיטלי אחר התופס תאוצה הינו ספרים מוקלטים. 270 הקלטות ספרים מחברת iCast שיצאו ב-2015 הגיעו לספרייה, ובהן הקלטות של ספרי ילדים, ספרי פרזזה עדכניים, ספרות קלאסית ועוד. השנה נוספו לפורמט זה גם ספרי שירה.

אחת היוזמות המרכזיות בתחום הדיגיטלי השנה הייתה איסוף דיגיטלי של עיתונות. העיתונות כיום מופיעה בשלל צורות, בהן עיתונות מודפסת, אתרי תוכן,

עלונים הנשלחים לרשימות תפוצה ועוד. הספרייה עובדת על בניית אוסף דיגיטלי גדל והולך בתחום זה, הכולל למעלה מ-200 עיתונים, שבעתיד יהפוך לאוסף עיתונות דיגיטלית. העיתונים מגיעים כקבצים הנשלחים מהמוציאים לאור או בהורדות מהאינטרנט.

פעולות אלו נעשות במקביל לארכוב העתקי אתרי האינטרנט הישראליים [בארכיונט](#).

לסיכום הדוח השנתי של הספרייה הלאומית אומר מנהל הספרייה אורן וינברג כי בשנים האחרונות עלתה המודעות בקרב מו"לים להעביר ספרים, עיתונים ואת כל שאר הפרסומים הרלוונטיים לספרייה הלאומית ובכך הם מסייעים מאוד לשפר את יכולתה של הספרייה להעריך ולמדוד את המידע המתקבל כמו גם לוודא שאוספי הספרייה מקיפים את כל רחבי היריעה של הפרסומים במדינת ישראל.

"על ידי ניתוח נכון של דפוסי הוצאה לאור, אנחנו מתחקים אחר אופנות ומגמות בתרבות הישראלית. כך למשל דגשים משתנים בספרות הישראלית יכולים להעיד על שינויים בתחומי העניין של החברה ובצריכת הפנאי שלה," אומר וינברג.

לדעתו, בהקשר של החוק להגנת הספרות והסופרים בישראל, הדוח אינו מצביע על שינוי דרמטי בהיקף הוצאות הספרים בשנים האחרונות וכמו כן אין גם שינוי משמעותי במספר הוצאות לאור של ספרי הביכורים.

גם השינויים בעקבות כניסתו לזירה של הספר הדיגיטלי איטיים, אך גידול במגוון המכשירים התומכים בעברית ושיפור ביצועיהם עשויים להגביר את השימוש בפורמט הדיגיטלי, על כל המשתמע מכך.

[Sign Up](#) to see what your friends like.